

mgr Sylwia Badaczewska
Akademia Sztuki Wojennej

Czym jest kryminalistyka?

Kryminalistyka, jako dziedzina nauki, jest definiowana na różne sposoby. Według Pawła Horoszyńskiego¹ „kryminalistyka bada sposoby i środki dokonywania przestępstw oraz opracowuje metody służące do wykrycia przestępstwa, tudzież do ustalenia i ujęcia sprawcy czynu przestępnego”². Natomiast Brunon Hołyst³ definiuje kryminalistykę jako naukę „o metodach ustalania faktu przestępstwa, sposobu jego popełnienia, wykrywania sprawców i zapobiegania przestępstwom oraz innym ujemnym zjawiskom społecznym”⁴. Ostatnią i najczęściej stosowaną definicją jest ta przedstawiona przez Tadeusza Hanauska⁵. Zgodnie z nią „kryminalistyka jest nauką o taktycznych zasadach i sposobach oraz technicznych metodach i środkach rozpoznawania oraz wykrywania prawnie określonych, ujemnych zjawisk społecznych, w szczególności zdarzeń przestępnych i ich sprawców, oraz udowadniania istnienia lub braku związków między tymi sprawcami a zdarzeniami, a także zapobiegania przestępstwom i innym niekorzystnym dla rozwoju społecznego prawnie relewantnym zjawiskom”⁶.

Zarówno historia jak i powstanie kryminalistyki są ściśle związane z rozwojem organów ścigania.⁷ W Polsce początek organizacji służb śledczych i rozwoju polskiej kryminalistyki przypada na XIX wiek. Po odzyskaniu niepodległości formowanie służby kryminalnej było priorytetem dla władz państwowych. Przełomowym momentem było uchwalenie 24 lipca 1919 roku ustawy o Policji Państwowej. Był to moment szczególnie ważny dla kraju, ponieważ powstała służba odpowiedzialna za bezpieczeństwo i porządek publiczny.

---

¹ Prawnik, psycholog, specjalista w dziedzinie kryminalistyki i kryminologii. Pionier badań poligraficznych w Polsce oraz fotografii kryminalistycznej i psychologii sądowej.

² P. Horoszewski, *Kryminalistyka*, Warszawa 1958, s. 13.

³ Profesor nauk prawnych, specjalizujący się w zagadnieniach kryminalistyki i kryminologii, pionier wiktymologii i suicydologii w Polsce.

⁴ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, Warszawa 1996, s. 20.

⁵ Polski prawnik, profesor kryminalistyki.

⁶ T. Hanausek, *Zarys taktyki kryminalistycznej*, Warszawa 1994, s. 16.

⁷ S. Pieprzny, *Policja. Organizacja i funkcjonowanie*, 2 wydanie, Wydawnictw Książkowych i Czasopism Prawniczych, Kraków 2007 r., s. 9.

Ponadto, wydarzenie to stanowiło początek rozwoju polskiej kryminalistyki. W myśl powstałej ustawy organem centralnym była Komenda Główna Policji Państwowej. Następnie w 1922 roku Policja śledcza uzyskała swój schemat organizacyjny. W ekspozyturach powstały biura rejestracyjne, których zadaniem było gromadzenie informacji o przeszłości kryminalnej osób, prowadzenie albumów fotograficznych oraz skorowidzów osób poszukiwanych. W niektórych miastach, co było rzadkością, prowadzone były również registry kart daktyloskopijnych⁸. Najwybitniejszym pionierem kryminalistyki w przedwojennej Polsce był wywodzący się z grona funkcjonariuszy Władysław Sobolewski. Łączył on działalność naukową z praktyczną. Oprócz pełnienia stanowiska kierownika działającego już wtedy laboratorium policyjnego Komendy Głównej Policji Państwowej, pełnił również rolę wykładowcy na Uniwersytecie Warszawskim. Podczas swojej wybitnej kariery stworzył kilkadziesiąt prac poświęconych kryminalistyce. Okrzyknięty został pierwszym kryminalistyką polskim, jednak jego dzieła nigdy nie doczekały się kontynuacji⁹. Jedną z jego najslynniejszych książek na świecie jest praca pt. „*Identyfikacja łusek i pocisków z krótkiej broni palnej dla celów sądowych*” wydana również w formie monografii w czasopiśmie policyjnym¹⁰.

Obecnie w myśl ustawy *o Policji* z dnia 6 kwietnia 1990 roku, Policja to „*umundurowana i uzbrojona formacja służąca społeczeństwu i przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.*”¹¹ Do najważniejszych jej zadań należy przede wszystkim czuwanie nad bezpieczeństwem oraz szeroko pojmowanym porządkiem publicznym.

Dlaczego kryminalistyka ma wpływ na bezpieczeństwo?

Odpowiedz na to pytanie jest prosta. Kryminalistyka zajmuje się w szczególności opracowywaniem metod służących do wykrycia samego przestępstwa, jak i jego sprawcy bądź sprawców. Przede wszystkim, dzięki coraz to nowszym technologiom usprawnia funkcjonowanie służb jak i ogółu wymiaru sprawiedliwości. Zwiększa bezpieczeństwo

---

⁸ G. Kędzierska, *Kryminalistyka w systemie nauk*, [w:] G. Kędzierska, W. Kędzierski (red.), *Kryminalistyka Wybrane Zagadnienia Techniki*, Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, 2011 r. s. 10-11.

⁹ W. Brzęk, *Początki kryminalistyki w Polsce*, *Kwartalnik Historii Nauki i techniki* 30/2, 1985, s. 329-330.

¹⁰ W. Sobolewski, *Identyfikacja łusek i pocisków z krótkiej broni palnej dla celów sądowych*, „*Przegląd Policyjny*” 1936 nr 5.

¹¹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*, Art. 1.

publiczne poprzez identyfikację (potencjalnych sprawców) na podstawie danych, takich jak DNA lub odciski palców.

(korekta D. Domalewska)

BIBLIOGRAFIA

AKTY PRAWNE

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*, Art. 1.

LITERATURA

Brzęk W., *Początki kryminalistyki w Polsce*, Kwartalnik Historii Nauki i techniki 30/2, 1985 r.

Hanausek T., *Zarys taktyki kryminalistycznej*, Warszawa 1994 r.

Hołyst B., *Kryminalistyka*, Warszawa 1996 r.

Hołyst B., *Kryminalistyka*, Warszawa 1996.

Horoszowski P., *Kryminalistyka*, Warszawa 1958 r.

Kędzierska G., *Kryminalistyka w systemie nauk*, [w:] G. Kędzierska, W. Kędzierski(red.), *Kryminalistyka Wybrane Zagadnienia Technik*, Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, 2011 r.

Pieprzny S., *Policja. Organizacja i funkcjonowanie*, 2 wydanie, Wydawnictw Książkowych i Czasopism Prawniczych, Kraków 2007 r.

Sobolewski W., *Identyfikacja łusek i pocisków z krótkiej broni palnej dla celów sądowych*, „Przegląd Policyjny” 1936 nr 5.